

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №49» г. Грозного**

Приложение №1
К ООП ООО

**Рабочая программа
по предмету «Чеченский язык»
для 1-4 классов
(уровень начального общего образования)**

**«Нохчийн мотт» дешаран предмет 1аморна лерина белхан программа,
1-4 классаш.**

1. Планируеми жам1аш (планируемые результаты).

Юьхьанцарчу шкоলেখь нохчийн мотт 1аморан метапредметни жам1аш:

-хезаш долу къамел цхьатера т1елацар (баккхийчара а, шен нийсархоша а олург, берийн радиопередачашкахь, аудиозаписашкахь, кхечу хаамийн технологийн кепашкахь хезарг);

-дешнаш, дешдакъош, аьзнаш, аьзнийн цхьаьнакхетарш, предложенеш ала а, х1итто а карадирзина хилар;

-билгалйинчу темина диалог х1отто, даьржина а, доцца хаттаршна жобпаш дала а, диалог д1айоло а, чекхьяккха дог дар карадирзина хилар;

- кечам бина а, боцуш а, кхеташ, сиха къастош ешар, текст йоцца а, хоржуш а юха схьайийцар карадирзина хилар;

-хьехархочун г1оьнца а, ша а, орфографически а, пунктуационни а бакьонаш ларьеш талламан а, 1аморан а кепара белхаш кхочушбан хаар карадирзина хилар;

-ша язбина белхаш талла а, нохчийн маттах шен долчу хааршна вукху предметашца дустарца анализ ян а хаар карадирзина хилар;

- нохчийн меттан чулацаме хьаьжжина юьхьанцарчу дешаран материални а, хаамийн а гонахехь болх бан хаар карадирзина хилар;

-шкоলেখь а, школал арахьа а нийсархошка а, баккхийчаьрга а вистхила хаар карадирзина хилар.

Юьхьанцарчу шкоলেখь нохчийн мотт 1аморан предметни жам1аш:

-ладог1а хууш хилар: дуйьцучун чулацамах а кхеташ, къамел хазаран хьесапехь т1елацар;

- нохчийн меттан фонетически система евзаш хила езар: мукъа а, мукъаза а элпаш а, аьзнаш а къасто, дешнаш дакъошка декъа а, аьзнаш ала а хууш хилар;

-шен меттан доцу (т1еэцначу дешнашкахь бен ца лела) аьзнаш а, аьзнийн цхьаьнакхетарш а довза а, нийса схьаала а хууш хилар;

- дешнаш, церан грамматически форманаш а евзаш, уьш муха кхоллаелла а, царак предложенеш вовшахтаса а, къамелехь пайда эца а хууш хилар;

-нийсаяздаран бакьонаш евзаш хилар: доккха элп, дешдакъошца дош сехьадаккхар, сацаран хьаьркаш;

-карадирзинчу хаарех дешаран а, вовшашца йолчу юкъаметтигашкахь а пайда эца хууш хила везар: диалог д1аяхьа, хаттаршна жобпаш дала, евзаш йолчу лекскин бараме хьаьжжина, шегара хаттарш х1итто, текст юхасхьайийца, суьрташка хьовсуш предложенеш, тайп-тайпанчу теманашна билгалйинчу тематически кепашца йоцца монологически тексташ х1итто хууш хилар (чолхе доцу суртх1оттор, дийцар, ойлаяр);

-хезаш а, шен дагахь а, къастош а еша къаьстина предложенеш а, тексташ а цхьаьна, хууш хилар;

-текст дакъошка екъа а, царна ц1ерш тахка а, план х1отто а, т1едахкарш т1едуза а, т1еяздан а, х1уманийн, суьртан куц-кеп довзийта а хууш хилар;

-молт къоман культурин цхъа дакъа а, уьйран г1ирс а, пачхьалкхан молт а хиларх кхеташ хилар.

2. Юкъарадешаран юъхьанцарчу дешаран нохчийн меттан предметан чулацам.

Программехь «Нохчийн молт» предметан чулацам билгалбина дешаран декъан т1ег1анашка хьаьжжина.

Кечамбаран мур (барта).

1. Коммуникативни г1уллакхаш кхиорца доьзна хаарш карадерзорна коьчал

Вовшашца йолу юкъаметтигаш д1акхехьаран теманаш, хьелаш. Алсам пайда оьцу тема-доьзал, 1ер-дахар, дешаран, дешархочун, хьехархочун юкъаметтигаш. Х1ора муьрана тема билгалйо гонахарчу дахарна юкъара хиламаш билгалбахархьама. И бахьана долуш кхоллаяла тарло текст 1амочу маттехь. Бакьду, кхоллалучу хьелашка хьаьжжина теманаш кегийчу теманашка екьяяла а тарло, уьш а х1ора муьрехь шайн башхаллаш йолуш хир ю. Масала, юъхьанца алсам пайда оьцург ловзаран кепара тема елахь, молт караберзарца доьзна и теманаш дешаран, х1ума доьзаран декъаца а йоьзна хир ю т1аьхьа.

2. Меттан материал, теманашца а, хьелашца йозаелларш, меттан т1ег1анашца билгалйина ю: лексика, фонетика, грамматика.

Лексически цхъааллаш караерзор шен-шен муьрехь д1ахьо, 1амош йолчу темига а, хьелашка а хьаьжжина.

Фонетика йовзийтар алсам шайх пайда оьцучу къамелан аьзнаш доьзийтарца а, царех дешдакъош а, дешнаш а кхолларца гайтина. Нийсаяздаран пропедевтически курс ялийна йоза-дешар 1аморан декъехь. Цул т1аьхьа и курс систематически хуьлий д1ах1утту.

Грамматика йовзийтина типовой шайх олучу конструкцешца а (къамелан кепаш), царна беллачу кхетамашца а: дешархошна карайирзина хила еза грамматически кепаш.

3. Текстийн коьчал.

Х1ума доьзаран а, 1ер-дахаран а, ловзаран а кепара дешар 1аморан тексташ. Исбаьхьаллин тексташ (стихаш, туйранаш, дийцарш) 1амийнчу темица а, хьелашца а йозаелла йолу.

1. Культура кхиоран декъехула йолу коьчал:

-тайпа, тукхам;

-ц1е, ден ц1е;

-нохчийн а, т1еэцна а ц1ерш;

- тайп-тайпанчу къаьмнийн ловзарш.

Йоза-дешар 1амор

1. Коммуникативни г1уллакхаш кхиорца доьзна хаарш карадерзорна коьчал

Вовшашца йолу юкъаметтигаш д1акхехьаран теманаш: доьзал, 1ер-дахар, 1илманан (берана самукъане а, пайдан а хир йолчу кепара), ловзаран.

Теманаш: Школа. Доьзал. 1алам (ораматаш, дийнаташ). Стоьмаш, хасстоьмаш. Деза денош. Вина (йина) де (сан, сан гергарчеран, доттаг1ийн). Даймохк. Г1ала. Юрт. Вайн Республика, вайн мохк.

2. Маттаца доьзна хаарш кхиоран коьчал.

Лексика: дош, цуьнан маь1на. 1амош йолчу теманашца дозаделла дешнаш карладахар а, жигарадахар а.

Фонетика а, орфоэпи а: аз хазарца къастор, мукъанаш, мукъазнаш, къоранаш, зевненаш нийса алар а, яздар а. Т1еэцначу дешнашкахь бен ца лела элпаш билгалдар.

Грамматика: дожарийн маь1на; къамелан дакъош; предложенеш: цхьаналоттаман, шиналоттаман (кху кепара: ц1ердош +билгалдош+ хандош); диалогически цхьааллаш: хаам -хаттар - ж оп.

Текстаца йозаелла коьчал

1аморан тексташ 1ер-дахаран кепара. 1амош йолчу теманашца йог1у дешаран, х1ума довзаран тексташ. 1амош йолчу теманашца йог1у дийцаран кепара исбахьаллин тексташ (стихаш, туьйранаш, дийцарш).

4. Культура кхиоран декъехула йолу коьчал:

-х1ума юуш лело деза г1иллакх;

-чохь, арахь лело деза г1иллакх;

-ц1ахь кхобу дийнаташ (тайп-тайпанчу къаьмнийн);

-ц1ахь кхобучу хьайбанашна а, дийнаташна а техкина ц1ерш.

Барта а, йозанан а къамел кхиор.

1. Коммуникативни г1уллакхаш кхиорца доьзна хаарш карадерзорна коьчал

Вовшашца йолу юкъаметтигаш д1акхехьаран теманаш: ловзаран, 1ер-дахаран, дешаран.

Теманаш: Ц1а. Доьзал. Вовшийн довзар. Школа: урок, перемена, каникулаш. Адам а, могушалла а. Дийнан хан, шеран хан, беттийн ц1ерш. Туьканахь, школан буфетехь, нохчийн къоман даарш. Транспорт. Туька: эцар, мах д1абалар. Хьуна хазаетарг.

2. Маттаца доьзна хаарш кхиорна лерина коьчал.

1амочу темица доьзна долу дешнаш карладахар а, жигарадахар а. Т1еэцначу дешнашкахь бен ца лела аьзнаш: ф, ы, ё, щ.

Грамматика: х1окху дешнашца йолу (мегар ду, мегар дац) предложенеш, цхьанатайпанарчу меженашца йолу предложенеш. Диалогически цхьааллаш: хаам-хаттар-хаам, хаттар-жоп-хаттар.

Диалогически кепара х1ума довзийтарх лаьцна йолу 1аморан тексташ, 1амочу темица дог1учу туьйранашна а, берийн произведенешна т1ера а дакъош.

4. Культура кхиоран декъехула йолу коьчал:

-типологически гергара долу нохчийн, оьрсийн туьйранаш;

- вайн къоман сувенираш;

-Россин къаьмнийн деза денош;

-нохчийн къоман даарш;

-Россин халкыйн г1иллакхаш а, ламасташ а.

2-4-чуй классашкахь цхьаьнадог1уш (комплексно) къамел кхиор, грамматикин а, орфографин а пропедевтически курс.

4-чу классехь кхул хьалхарчу классашкахь барта а, йозанан а къамел кхиоран декъехь карадерзийна хаарш шордеш, к1аргдеш болх кхид1а а д1ахьо. Берийн тидам къамелехь хандешнех, билгалдешнех, лач дожаршкахь ц1ердешнех пайдаэцарна т1е берзабо. 4-чу классехь меттан лингвистически, культурни кхетамашна т1еберзабо. 1амийнчу материала т1ехь юкъяра маъ1на до: ц1ердашах, билгалдашах, ц1ерметдашах, хандашах, дешт1аьхьенах юкъяра кхетам ло. Оьрсийн маттахь род ю, хандешнаш яххьашца а хийцало. Вайн маттахь ц1ердешнийн кхо класс ю (божарийн, зударийн, кхийолу). Церан предложаш ю, вайн - дешт1аьхьенаш. Х1ара а, меттан кхин а башхаллаш тидаме эца эзар ю. Нийсаяздаран бакъонийн а, царах нийса пайда эцаран буха т1ехь кхоллало дешархочун йозанан, шех нийса олуш долу къамел. Цу декъехь алсам тидам т1ебохуйту 1аморан сочиненешна а (ши х1ума юстарца йовзийтар, суртх1отторан кепехь дийцар), 1аморан декъера изложенешна а.

Комплексно къамел кхиоро шена чулоцу:

-школехь а, школал арахьарчу дахарехь а т1екареш д1акхехьа оьшучу барамехь ладог1а а, къамел дан а, еша а, яздан а карадирзина хилар;

-юьхьанцара школа чекхьяьккхича кхид1а а деша таро лучу кепара а, вовшашка парг1ат бистхила аьтто беш а болу дешнийн барам дешархочун хазнехь хилар;

-къамелан диалогически кеп практически карайирзина хилар (къамел дар, къамелаца къовсам д1абахьар); дешар т1ехь а, юкъярчу декъехь къамелехь оьздангалла ларьян хаар: салам-маршалла хаттар, 1одикаяр, баркалла алар, дехар дар;

-монологически къамелан т1еххулара форманаш карайирзина хилар: бинчу балхах лаьцна барта жам1 дар, цхьана билгалчу теманх лаьцна шена хетарг алар, планан а, хаттарийн буха т1ехь шен тексташ кхоллар;

-дешархойн къамел дан хааран хьуьнарш кхиор, шен маттахь вистхила а, вовшашца къамеле вала а хаар, кхид1а деша хьуьнар хилар;

-нохчийн мотт дуьнене болу хьежам совбаккхарехь а, кхечу культурашца з1е тасаран оьшуш болу г1ирс хилла д1ах1отта безаш хиларх кхетар.

Барта къамел кхиьна а, ешар карадирзина хиларал сов, дешархойн йозанан къамел, цуьнан хат1 карадерзоран хаарш а хила деза.

Юьхьанцарчу классашкахь йоза яздан 1аморан декхар дешархошкахь х1ара карадерзораш, шардарш кхиор ду:

- нохчийн дешнаш, дешнийн цхьаьнакхетарш, предложенеш, яккхий йоцу йозаелла тексташ т1ера нийса схьяязьян хаар;

-ладог1арца орфографически а, пунктуационни а бакъонаш ларьярца текст нийса д1аязьян хаар;

-шен дозаделла йозанан къамел кхиьна хилар (хаттаршна жобпаш дала, 1аморан изложенеш а, сочиненеш язьян хаар).

Йозанан белхаш кхочушбеш тидаме эца деза иштта х1ора беран каллиграфически кхачамбацарш а: элпан д1асатаь1на хилар, цуьнан лекхалла а,

шоралла а, сизал арадалар, элпан сурт талхийна хилар и д1. кх. а. Цу 1алашонца тетрадаш т1ехь элпийн хила ма-еззара йолу кепаш яла еза, церан вукху элпашца хоттадалар муха хила деза а гойтуш (1-чу классехь х1ора дешархочун тетрадаш т1ехь, 2-4 классашкахь- хаържина).

Ц1енаяздан урокахь кхочушбечу белхан барам 1-чу классехь 1 мо1анал лахара хила ца беза, 2-чу классехь - 3 мо1анал, 3-4 классашкахь- 3 мо1анал.

Йоза яздан 1аморан г1уллакх чекхдолу дозуш долу къамел кхиоран хаарш, шардарш карадирзинчул т1аьхьа. Йозанан къамел кхиор 1-чу классехь дуйна хаддаза д1адахьа деза тайп-тайпана кечамбаран упражненеш кхочушъярца. И упражненеш т1ехьажийна хила еза предложенеш нийса х1итто а, билггала, оьшшуш долу дешнаш далорца шенойланаш йоцца, кхеташ а, царна юкъяра бахъанин а, т1аьхьалонан уьйрийн кхетам луш, яло хаарна а.

Талламан диктантийн, 1аморан изложенийн, сочиненийн дешнийн барам 1-4 классашкахь школан тайпане хьаьжжина, хийцалуш хила беза, амма юккърчу хьесапехь иштта хила тарло:

Белх ан тайпа	1- ра класс	2- г1а класс	3- г1а класс	4- г1а класс
диктант	5-25	25-30	35-40	60-65
изложени	-	25-30	55-65	80-90
сочинени	-	20-30	40-50	70-80

1аморан а, талламан йозанан белхашна (хаттаршна жобпаш, изложени, сочинени, диктант и д1. кх. а.) билгалдо к1ирнах 1 сахьт. И сахьт нохчийн маттана (грамматика, ешар) леринчу сахьташна юккъяра схьаоьцуш ду. Изложенеш а, сочиненеш а 1аморан кепара хила еза. Бакъду, 4 классехь 1 талламан изложени язйойту. Изложенийн, сочиненийн тематика еххачу хенахь йовзийтинчу лексически темица йог1уш хила еза.

Нохчийн мотт 1аморехь кхиамаш хир бу, нагахь санна оьрсийн маттахь дешархоша карадерзийнчу хааршна т1етевжаш 1амош беллахь. Масала, цхьатерачу грамматико-орфографически хиламех пайдаэцарца (аз, элп, мукъя, мукъяза аз боху кхетамаш; доккха элп; дош сехьадаккхар; предложених, дешдекъах, дашах болу кхетамаш и д1. кх. а.). Цара г1о дийр ду кхиамца материал караерзорехь а.

Тематически планашкахь нохчийн мотт кхаа декъехь балийна бу: хьалхарчу декъехь теоретически хаамашца йозаелла теманаш а, ситуациеш а ю; шолг1ачу декъехь хьалхарчу пунктехь билгалйинчу темица йозаелла маттах лаьцна коьчал ю; кхоалг1ачу декъехь дешархочо кхочушден г1уллакхаш ду довзуйтуш.

Комплексно къамел кхиор. Грамматикин а, орфографин а пропедевтически курс.

1. Коммуникативни г1уллакхаш кхиорца доьзна хаарш карадерзорна коьчал.

Вовшашца йолу юкъаметтигаш д1акхехъаран теманаш: 1ер - дахаран, дешаран, 1илманан-х1ума довзийтаран, социальни.

Теманаш: шеран хенаш (аьхке, гуьйре, 1а, б1аьсте). Нохчийн поэташ а яздархой, дукхаеза книга, халкъан туйранаш. Космонавтика. Культурехь, 1илманехь, техникехь баьхна кхиамаш. Толаман де.

2. Маттаца доьзна хаарш кхиоран коьчал.

1-4-чуй классашкахь фонетикехула, морфологехула, грамматикехула карадерзийна хаарш, шардарш жигарадахар. Синонимех, антонимех болу кхетам. Къамелан дакъош: ц1ердешнийн легарш; хандешан билгалза кеп, хенаш; билгалдешнийн дожар; яххийн ц1ерметдешнаш, куцдешнаш, масаллин, рог1аллин терахьдешнаш. Предложени цхьанатайпанара меженаш. Чолхе предложени (ткъа, амма, делахь а) хуттургашца.

3. Графика: элпийн ц1ерш, доккха элп адамийн, г1аланийн ц1ерашкахь. Орфографи. Пунктуаци. Къамел кхиор: диалогехь дакъалаца а, доцца монологически аларш а, чолхе йоцу йозанан тексташ а х1итто а, орфографически, пунктуационни а бакьонаш ларьеш яздан а хаар. Юьхьанцарчу школахь дешна волуш кхид1а а деша кийча волуш кхийина хил ар.

4. Культура кхиоран декъехула йолу коьчал:

- ✓ нохчийн ц1ерш, фамилеш;
- ✓ нохчийн къоман ловзарш а, ловзоргаш а;
- ✓ нохчийн берийн эшарш;
- ✓ нохчийн халкъан деза денош, ламасташ, г1иллакхаш; нохчийн къоман даарш.

3. Тематически планировани

п/п	Дакъа	Сахьташ			
		Массо а классашкахь			
		1 кл.	2 кл.	3 кл.	4 кл.
1.	Абатан хьалхара мур.	8			

2	Абатан мур.	83			
3	Абатал т1аьхъара мур	8			
4	1амийнарг карладаккхар.		6	6	17
5	Аьзнаш а, элпаш а.		16	4	
	Нохчийн меттан шатайпанара аьзнаш				
6	Предложени. Текст.		29	8	
7	Предложенин коьрта а, коьртаза а меженаш.		8	7	
8	Дешан х1оттам.			19	
9	Къамелан дакъош.			15	
	Ц1ердош		10		37
	Билгалдош		3	8	13
	Хандош		3	18	12
	Гергара дешнаш		5		
10	Дош а, дешдакъа а.		7	13	
11	Дешт1аьхъенаш.		4		
12	Чолхе предложенеш.				3
13	Т1едерзар.				2
14	Шеран 1амийнарг карладаккхар.		11	4	6
15	Терахьдош				5
16	Ц1ерметдош				7
	Дерриг а:	99	102	102	102

Контроль за уровнем достижений учащихся по чеченскому языку проводится в такой же форме как и по русскому языку.

Система оценивания предмета «Чеченский язык».

Контроль за уровнем достижений учащихся по чеченскому языку проводится в **форме письменных работ:** диктантов, грамматических заданий, контрольных списываний, изложений, тестовых заданий.

Диктант служит средством проверки орфографических и пунктуационных умений и навыков.

Тексты диктантов подбираются средней трудности с расчетом на возможность их выполнения всеми детьми. Каждый текст включает достаточное количество изученных орфограмм (примерно 60% от общего числа всех слов диктанта). Текст не должен иметь слова на не изученные к данному моменту правила или такие слова заранее выписываются на доске. Нецелесообразно включать в диктанты и слова, правописание которых находится на стадии изучения.

В качестве диктанта предлагаются связные тексты – либо авторские, адаптированные к возможностям детей, либо составленные учителем. Тематика текста должна быть близкой и интересной детям: о природе, дружбе, жизни детей, родной стране, путешествиях и т.п. Предложения должны быть просты по структуре, различны по цели высказывания и состоять из 2 – 8 слов с включением синтаксических категорий, которые изучаются в начальной школе (однородные члены предложения).

Контрольное списывание, как и диктант, – способ проверки усвоенных орфографических и пунктуационных правил, сформированности умений и навыков. Здесь также проверяется умение списывать с печатного текста, обнаруживать орфограммы, находить границы предложения, устанавливать части текста, выписывать ту или иную часть текста.

Для контрольных списываний предлагаются связные тексты с пропущенными знаками препинания.

Тестовые задания – динамичная форма проверки, направленная на установление уровня сформированности умения использовать свои знания в нестандартных учебных ситуациях.

Классификация ошибок и недочетов, влияющих на снижение оценки.

Ошибки:

- нарушение правил написания слов, включая грубые случаи пропуска, перестановки, замены и вставки лишних букв в словах;
- неправильное написание слов, не регулируемых правилами, круг которых очерчен программой каждого класса (слова с непроверяемыми написаниями);

- отсутствие изученных знаков препинания в тексте {в конце предложения и заглавной буквы в начале предложения);
- наличие ошибок на изученные правила по орфографии;
- существенные отступления от авторского текста при написании изложения, искажающие смысл произведения;
- отсутствие главной части изложения, пропуск важных событий, отраженных в авторском тексте;
- употребление слов в несвойственном им значении (в изложении).

Недочеты:

- отсутствие знаков препинания в конце предложения, если следующее предложение написано с большой буквы; отсутствие «красной» строки;
- неправильное написание одного слова (при наличии в работе нескольких таких слов) на одно и то же правило;
- незначительные нарушения логики событий авторского текста при написании изложения.

При оценке контрольной работы учитывается в первую очередь правильность ее выполнения. Исправления, которые сделал учащийся, не влияют на оценку (за исключением такого вида работ, как контрольное списывание). Учитывается только последнее написание. Оформление работы также не должно влиять на оценку, ибо в таком случае проверяющий может быть недостаточно объективным. При оценивании работы учитель принимает во внимание каллиграфический навык.

При оценивании работы принимается во внимание не только количество, но и характер ошибок. Например, ошибка на невнимание в меньшей мере влияет на оценку, чем ошибки на изученные орфограммы.

При оценке изложения необходимо обратить внимание на полноту передачи основного содержания текста, на наличие пропусков существенных моментов в тексте, на искажения при передаче авторского замысла, на отсутствие главной части повествования.

Оценка письменных работ по русскому языку.

Диктант.

- «5» – за работу, в которой нет ошибок.
- «4» – за работу, в которой допущено 1 – 2 ошибки.
- «3» – за работу, в которой допущено 3 – 5 ошибок.
- «2» – за работу, в которой допущено более 5 ошибок.

***Примечание:** Повторная ошибка в одном и том же слове считается за одну ошибку, а ошибки, допущенные на одно и то же правило в разных словах считаются как две.*

Грамматическое задание.

- «5» – без ошибок.
- «4» – правильно выполнено не менее 3/4 заданий.
- «3» – правильно выполнено не менее 1/2 заданий.
- «2» – правильно выполнено менее 1/2 заданий.

Контрольное списывание.

- «5» – за безукоризненно выполненную работу, в которой нет исправлений.
- «4» – за работу, в которой допущена 1 ошибка, 1 – 2 исправления.
- «3» – за работу, в которой допущено 2 – 3 ошибки.
- «2» – за работу, в которой допущены > 4 ошибки.

Словарный диктант.

- «5» – без ошибок.
- «4» – 1 ошибка и 1 исправление.
- «3» – 2 ошибки и 1 исправление.
- «2» – 3 – 5 ошибок.

Тест.

- «5» – верно выполнено более 3/4 заданий.
- «4» – верно выполнено 3/4 заданий.
- «3» – верно выполнено 1/2 заданий.
- «2» – верно выполнено менее 1/2 заданий.

Организация и проведение изложений, сочинений.

В 1 - 4-х классах проводятся работы с целью проверки умения учащихся связно излагать мысли в письменной форме: обучающие изложения и сочинения. На эти работы рекомендуется отводить не менее одного часа. Периодичность проведения творческих работ обучающего характера - примерно один раз в 10-15 дней.

Объем текстов изложений должен примерно на 15 - 20 слов больше объема текстов диктантов.

В 4 классе вводятся элементы описания и рассуждения. При выборе тем сочинений необходимо учитывать их связь с жизнью, близость опыту и интересам детей, доступность содержания, посильность построения текста и его речевого оформления.

Основными критериями оценки изложений (сочинений) являются достаточно полное, последовательное воспроизведение текста (в изложении), создание текста (в сочинениях), речевое оформление: правильное употребление слов и построение словосочетаний, предложений, орфографическая грамотность.

Во 2 - 4 классах за обучающие изложения и сочинения выставляется одна отметка с учётом содержания, речевого оформления и грамотности написания слов.

Во 2 классе оценка за изложение и сочинение выставляется со II четверти.

➤ Оценка "5" ставится за правильное и последовательное воспроизведение авторского текста (изложение), за логически последовательное раскрытие темы (сочинение), если в них отсутствуют недочеты в употреблении слов, в построении предложений и словосочетаний, а также нет орфографических ошибок (допускаются 1-2 исправления).

➤ Оценка "4" ставится, если в работе правильно, достаточно полно передается авторский текст (изложение), раскрывается тема (сочинение), но незначительно нарушается последовательность изложения мыслей, имеются единичные (1-2) фактические и речевые неточности, а также 1-2 ошибки в правописании, 1-2 исправления.

➤ Оценка "3" ставится, если в работе имеются некоторые отступления от авторского текста (изложение), некоторые отклонения от темы (сочинение), допущены отдельные нарушения в последовательности изложения мыслей, в построении 2-3 предложений, беден словарь, допущены 3-6 ошибок и 1-2 исправления.

➤ Оценка "2" ставится, если в работе имеются значительные отступления от авторского текста (изложение), от темы (сочинение): пропуск важных эпизодов, главной части, основной мысли и др., нарушена последовательность изложения мыслей, отсутствует связь между частями, отдельными предложениями, крайне однообразен словарь, допущены более 6 ошибок, 3-5 исправлений.

Учитывая, что изложения и сочинения в начальных классах носят обучающий характер, неудовлетворительные оценки выставляются только при проведении итоговых контрольных изложений. Обучающие изложения и сочинения выполняются в классе под руководством учителя. Следует чередовать проведение изложений на основе текстов учебника и незнакомых текстов, читаемых учащимся (2 - 4-й классы).

Словарные диктанты проводятся в качестве текущих проверочных работ и контрольных (один раз в четверть). Содержание словарных диктантов составляют слова, написание которых не регулируется правилами.

Объем словарных диктантов:

- 2 класс 8 - 10 слов,
- 3 класс 10 - 12 слов,
- 4 класс 12 - 15 слов.

Оценивание словарных диктантов:

- Оценка "5" ставится за безошибочное выполнение работы;
- Оценка "4" ставится, если допущена 1 ошибка, 1 исправление;
- Оценка "3" ставится, если допущено 2 ошибки, 1 исправление;

- Оценка "2" ставится, если допущено 3 - 5 ошибок.

Оценка тестов.

Тестовая форма проверки позволяет существенно увеличить объем контролируемого материала по сравнению с традиционной контрольной работой (диктантом с грамматическим заданием) и тем самым создает предпосылки для повышения информативности и объективности результатов. Тест включает задания средней трудности.

Проверка может проводиться как по всему тесту, так и отдельно по разделам. Выполненная работа оценивается отметками "зачет" или "незачет". Считается, что ученик обнаружил достаточную базовую подготовку ("зачет"), если он дал не менее 75% правильных ответов.

Один из вариантов оценивания:

- "высокий" - все предложенные задания выполнены правильно;
- "средний" - все задания с незначительными погрешностями;
- "низкий" - выполнены отдельные задания.

Примечание: Учащихся следует подготовить заранее к выполнению работы. Для этого надо выделить 10-15 минут в конце одного из предшествующих уроков. Рекомендуется записать на доске 1-2 задания, аналогичные включенным в тест и выполнить их вместе с учащимися.

Базовый уровень 0 - 60%	60 - 77%	77 - 90%	90 - 100%
менее 17 баллов	18 - 22 балла	23 -26 баллов	27-30 баллов
"2"	"3"	"4"	"5"